

DOI: 10.31548/hspedagog15(2).2024.15-23

УДК 005.8:378.22:63

**ДИСЦИПЛІНА «ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ» ЯК ВИБІРКОВА ДЛЯ
МАЙБУТНІХ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ АГРАРНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Ганна БОНДАРЕНКО, здобувачка третього (освітньо-наукового)
ступеня вищої освіти

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: anna.g.bondarenko@gmail.com

Анотація. У статті проаналізовані сучасні визначення «проектного менеджменту», дані українськими та закордонними вченими. На їх основі наведена характеристика проектної діяльності та сформована мотивація до вивчення і застосування проектної діяльності, зокрема здобувачами освітнього ступеня «Фахового молодшого бакалавра». Зазначено, що проектний менеджмент має етапи ініціації, планування, виконання, моніторингу та завершення, а мотивами є задоволення потреби особистості до вільного вибору діяльності, висока зацікавленість виконавців, націленість на результат та гарантію якості досягнутих цілей, дотримання термінів реалізації, відповідність плану виконання проекту, використання лише передбачених обмежених ресурсів, задоволення замовника від високої якості реалізації, можливість навчання співробітників. Вивчені компетенції, яких має набувати студент фахового закладу передвищої освіти аграрного спрямування та визначені ті компетенції, які можуть формуватися у процесі вивчення дисципліни «Проектний менеджмент». Проаналізовані освітньо-професійні програми підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальностями «201 Агрономія», «073 Менеджмент», «208 Агроінженерія» у 2023-2024 навчальному році в низці фахових аграрних закладах передвищої освіти та встановлено відсутність в них дисципліни «Проектний менеджмент». Обґрунтовано необхідність впровадження дисципліни «Проектний менеджмент» в освітній процес підготовки фахових молодших бакалаврів аграрних спеціальностей, як вибіркової із врахуванням основних принципів формування вибіркових дисциплін, які зазвичай включають забезпечення права студентів на вибір навчальних дисциплін, створення індивідуальної освітньої траєкторії, відповідність вибіркових дисциплін вимогам ринку праці та інтересам студентів.

Ключові слова: проектний менеджмент, формування компетенцій, фаховий молодший бакалавр, вибіркова дисципліна.

Актуальність (Introduction).

Війна росії проти України змусила переглянути траєкторії реформ у багатьох галузях соціально-економічного життя українців, зокрема у сфері підготовки кадрів. До аргументів щодо необхідності надання якісної освіти, формування передбачених стандартами освіти компетенцій, використання сучасних методів та інновацій додалися практичні, які відповідають поточній ситуації на ринку праці та які сформуються у повоєнний період. Серед них дефіцит управлінців нижчої та середньої ланки зі знанням професії та набутими компетенціями

управління. Одним із найбільш ефективних підходів до розв'язання означеної проблеми є викладання дисципліни «Проектний менеджмент» для майбутніх фахових бакалаврів, які навчаються в закладах фахової передвищої освіти, зокрема аграрного спрямування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Аналіз останніх досліджень свідчить, що питання викладання дисципліни «Проектний менеджмент» для майбутніх фахових бакалаврів аграрних спеціально-

стей не достатньо висвітлена у вітчизняній науковій літературі. В останні роки окремі аспекти проектного менеджменту, потреби викладання такої дисципліни у закладах фахової передвищої освіти, необхідності формування компетенцій у фахових молодших бакалаврів при викладанні проектного менеджменту висвітлені у працях: О.В.Березіна, М.Г.Безпарточного, Н.В.Буреннікової, М.В.Лошака, З.В.Рябової, Л.П.Батенко, Бахмат Н.В., Романяк М.Х. та ін.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано такі методи як аналіз, синтез, вивчення досвіду, узагальнення.

Результати (Results). За роки незалежності Україна вперше опинилася в ситуації, коли одна з її головних експортних галузей, а саме виробництво продукції агропромислового комплексу, зіткнулася з перспективою дефіциту кадрів. Зазначимо, що для аграрного сектору економіки України фахівців готують 22 заклади вищої освіти, понад сто закладів фахової передвищої освіти. Окрім того, в галузі працюють випускники і суміжних спеціальностей. Проте, затяжна пандемія, широкомасштабне вторгнення росії в Україну внесли свої корективи в ринок праці.

У результаті виникла наступна ситуація: частина фахівців, які задіяні у виробництві сільськогосподарської продукції, приєдналася до Сил Оборони та захищають незалежність і суверенітет України. Одночасно Міністерство освіти і науки України продовжує реалізовувати реформи, результатом яких стає відтік молоді за кордон, Верховна Рада України приймає закони, які не дозволяють пріоритетувати галузь і забронювати достатню кількість чоловіків для ефективного ведення господарства.

Враховуючи сьогоднішні виклики, задекларований курс на інтеграцію України до Європейського Союзу, необхідності гармонізації української освіти з європейською, Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію розвитку вищої

освіти в Україні на 2022-2032 роки, Міністерство освіти і науки України опублікувало власний стратегічний план діяльності до 2027 року. Документи, зокрема, окреслюють принципи сучасного забезпечення якості підготовки фахівців у загальноєвропейському просторі освіти, формують візію майбутнього фахівця. Також в них говориться, що освіта має сформувати необхідні навички випускників для високої результативності їхньої подальшої професійної діяльності: критичне мислення, здатність розв'язувати проблеми, гнучкість і креативність.

Опановуючи проектний менеджмент, студент закладу фахової передвищої освіти отримує ефективний інструментарій, який дозволяє чітко визначати мету, ціль і засоби, критерії досягнення результату, оцінює ризики, здійснює планування, визначає ролі, створює модель контролю, структурує процеси, оптимізує ресурси тощо.

Основним же у проектному менеджменті є постановка цілі та досягнення її мети, що створює цілісну картину діяльності для фахівця, незалежно від його конкретного місця в процесі чи проекті.

Звернемося до визначення проектного менеджменту. Науковці не мають усталеного підходу до визначення цього поняття, тому порівнюємо дефініції вітчизняних та закордонних вчених. Зокрема, Г.Керзнер визначає проектний менеджмент як дисципліну планування, організації, забезпечення та управління ресурсами для досягнення специфічних цілей проекту. Це процес, який поєднує системи, технології та знання для ефективного управління унікальними, тимчасовими і міждисциплінарними завданнями (Kerzner, 2017). Асоціація проектного менеджменту наводить наступне визначення: проектний менеджмент - це застосування процесів, методів, знань, навичок та досвіду для досягнення цілей проекту. Це дисципліна, яка включає в себе ініціювання, планування, виконання, контроль та закриття

роботи команди для досягнення специфічних цілей та задоволення специфічних критеріїв успіху у визначений час (Association for Project Management, 2023). За Л. Є. Довгань та іншими (Довгань, 2017): проектний менеджмент - це управлінська діяльність, спрямована на досягнення поставлених цілей проекту з використанням сучасних методів, техніки та технології управління. О. В. Березін та М. Г. Безпарточний визначають проектний менеджмент як процес управління командою і ресурсами проекту

за допомогою специфічних методів, завдяки яким проект завершується успішно і досягає своєї мети (Березін, 2018). Буреннікова Н. В., Лошак М. В. дають таке визначення проектного менеджменту - це методологія організації, планування, керівництва, координації трудових, фінансових та матеріально-технічних ресурсів протягом проектного циклу, спрямована на ефективне досягнення його цілей (Буреннікова, 2020).

Узагальнюючи визначення проектного менеджменту наведемо характеристику проектної діяльності (рис. 1).

Рис. 1. Характеристика проектної діяльності

Аналіз останніх джерел і публікацій. Що ж таке проектний менеджмент і які бази знань існують для формування відповідних компетенцій у використанні його методів та інструментів? Еволюція теорії і практики проектного управління переконливо засвідчує, що на сучасному етапі воно виступає окремою сферою управлінської науки (самостійною науковою дисципліною), компетенціями з якої повинен володіти спеціаліст будь-якої фахової підготовки, в тому числі і з маркетингу, видом діяльності та професією. Це в свою чергу пояснює наявність

національних і міжнародних професійних асоціацій з проектного менеджменту, які, паралельно з працями учених і спеціалістів-практиків у означеній сфері, формують її теоретичні підвалини, а також запроваджують системи професійної сертифікації відповідних фахівців (PMBOK Guide, 2018).

На тлі цього актуальним є питання підвищення якості освітнього процесу, формування у випускників закладів фахової передвищої освіти компетенцій, які відповідатимуть потребам ринку праці та вимогам воєнного стану.

© Бондаренко Г.

Розуміючи, що фахові молодші бакалаври часто займають посади низової та середньої управлінської ланки, важливим для них є формування відповідних компетенцій. На сучасному етапі, на нашу думку, це можливо за умови викладання дисципліни «Проектний менеджмент». Фахові аграрні коледжі, маючи свою специфіку та тягіння до підготовки кадрів саме для аграрної галузі економіки, не обмежуються лише нею, а, як правило, готують молодших бакалаврів за різними спеціальностями.

Фахівці, які опановують проектний менеджмент, не залежно від того, яку роль будуть мати у проектній команді (замовник, менеджер проекту, ад-

міністратор, асистент, лідер чи виконавець), повинні сприймати філософію проектного менеджменту, володіти його методологією і вміти застосовувати інструменти управління проектами на практиці (Батенко, 2013).

Проектний менеджмент дає змогу знайти баланс між академічними знаннями та практичними вміннями, задовольнити прагнення особистості до вільного вибору діяльності з опорою на зацікавленість та особистісну значущість проблем, що вирішуються (рис. 2).

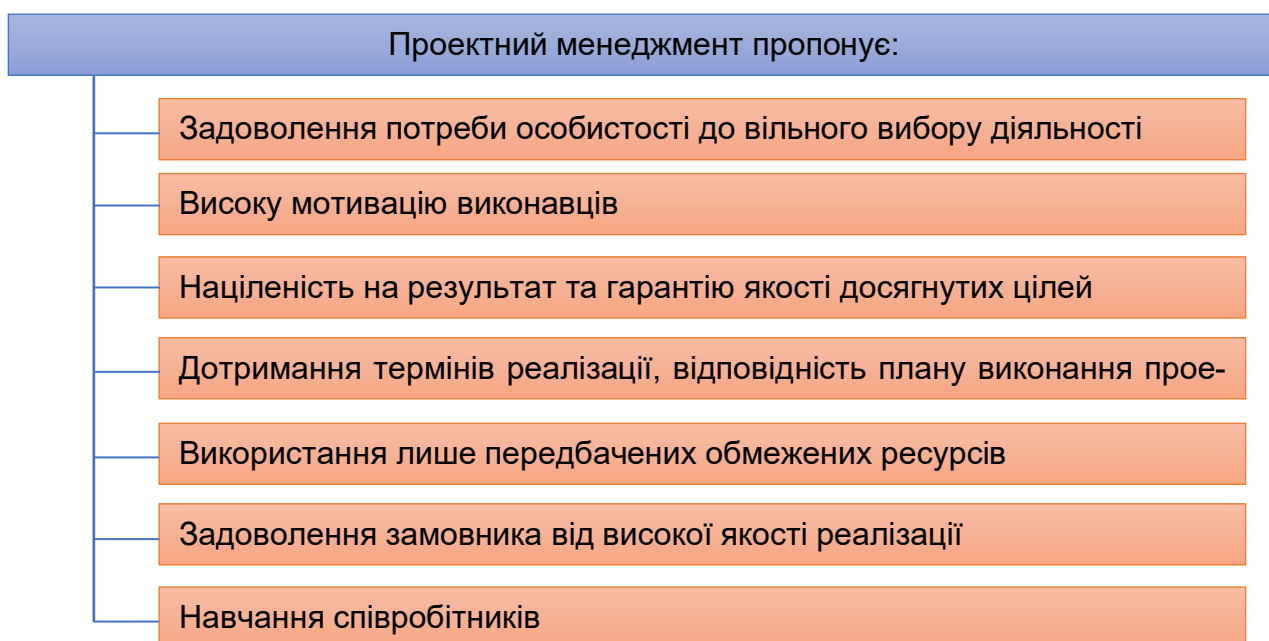

Рис. 2. Мотивація у вивченні та застосуванні проектного менеджменту

Унікальність управлінської діяльності з використанням технології проектного менеджменту полягає у тому, що зазначена діяльність організовується як проектна. Її відмінність від традиційної, орієнтованої на процес, коли можна один раз вивчити виконання операцій і потім щоразу їх повторювати, полягає у тому, що у діяльності, яка організована як проектна, управлінські дії будуть щоразу іншими. Таку діяльність можна назвати інноваційною. Використання технології проектного менеджменту потребує постійного оновлення змісту робіт,

використання додаткових знань, навичок і засобів для задоволення або перевищення потреб і бажань зацікавлених осіб (замовника) проекту (Рябова, 2016).

Розглядаючи компетенції з проектного менеджменту, зацентруємо на тих сферах економічної діяльності, де ці навички особливо цінні. Це – бізнес та підприємництво, ІТ-індустрія, будівництво, інженерія та машинобудування, освіта, державне управління, громадські організації, маркетинг і реклама,

провадження наукових досліджень, медицина і, власне, сільське господарство. Ці компетенції допомагають ефективно планувати, організовувати, контролювати та завершувати проекти різної складності та масштабу, оптимізуючи використання ресурсів та досягаючи поставлених цілей у визначені терміни.

Найбільш актуальні для спеціальностей фахового молодшого бакалавра наступні загальні компетентності, зазначені в переліку Проекту Європейського Союзу TUNING:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність планувати та управляти часом.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність до міжособистісної взаємодії.
- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Зазначимо, що частина цих компетенцій формується у випусника закладу фахової передвищої освіти при вивченні передбачених стандартом та

навчальним планом дисциплін. Необхідно звернути увагу на те, що компетентності випусника відображають погляд зовнішніх зацікавлених сторін: державних органів, підприємств, організацій роботодавців, професійних асоціацій, випусників тощо на освітню та/або професійну підготовку і мають максимізувати здатність випусника до успішного професійного розвитку та працевлаштування.

Проведений аналіз освітньо-професійних програм 2023-2024 навчального року освітнього ступеня молодшого бакалавра низки закладів фахової аграрної передвищої освіти, а саме Ірпінський, Немішаєвський, Бережанський, Ніжинський, Рівненський, Мукачівський, Бобровицький, Заліщицький, Боярський фахові коледжі Національного університету біоресурсів і природокористування України, Сумський фаховий коледж, Глухівський агротехнічний фаховий коледж, Охтирський фаховий коледж, Маловисторопський фаховий коледж, Роменський фаховий коледж, Путивльський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету, Вишнянський, Горохівський, Золочівський, Івано-Франківський, Львівський, Стрийський, Тлумацький, Чернівецький фахові коледжі Львівського національного університету природокористування, Рівненський автотранспортний фаховий коледж, Костопільський будівельно-технологічний фаховий коледж, Рівненський економіко-технологічний фаховий коледж, Рівненський технічний фаховий коледж, Березнівський лісотехнічний фаховий коледж, Вознесенський, Мигійський, Новобузький, Технолого-економічний фахові коледжі Миколаївського національного аграрного університету за спеціальностями «201 Агронісія», «073 Менеджмент», «208 Агроінженерія» засвідчив відсутність дисципліни «Проектний менеджмент» серед переліку як обов'язкових, так і вибіркових дисциплін. Враховуючи, що для підготовки фахівців за вказаними спеціальностями за-

клади фахової передвищої освіти формують перелік дисциплін згідно зі стандартом підготовки фахового молодшого бакалавра, вимогами ринку праці, консультацій з експертами, практичної складової, зворотного зв'язку зі студентами тощо, наявність саме цієї дисципліни в ньому має бути обґрунтована.

Разом з тим, дисципліна «Проектний менеджмент» викладається як обов'язкова чи вибіркова у закладах вищої освіти для здобувачів, які навчаються за різними спеціальностями, зокрема й аграрного напрямку. Це зумовлено декількома причинами. Зокрема, на наявність дисципліни у навчальному плані впливає рівень складності, оскільки у закладах вищої освіти викладають більш поглиблені та складні дисципліни, а проектний менеджмент вимагає більш розвинених аналітичних навичок у здобувачів. Окрім того, студенти також мають володіти основами менеджменту, економіки, фінансів, інформаційних технологій тощо.

Наступний чинник у традиційному підході до освіти, коли фахова передвища освіта часто зосереджена на більш практичних, технічних аспектах професії, а проектний менеджмент традиційно вважається управлінською дисципліною.

Має вплив різниця в освітніх стандартах: стандарти вищої освіти можуть включати проектний менеджмент як обов'язкову дисципліну, а стандарти фахової передвищої освіти можуть не передбачати цю дисципліну.

Також традиційною є усталена думка роботодавців, що випускники закладів вищої освіти частіше займають керівні посади, де потрібні навички проектного менеджменту, натомість випускники коледжів часто орієнтовані на технічні або виконавські ролі. Проте, в умовах війни дефіцит кадрів спостерігається не тільки на робітників, а й на менеджерів найнижчої ланки, де своє місце знаходять випускники закладів фахової передвищої освіти.

Проблемами для коледжів є ресурсні обмеження та брак кваліфікованих викладачів з проектного менеджменту, чого в свою чергу не мають університети. Це компенсується недооцінкою важливості дисципліни, оскільки розуміння потреби стимулює до пошуку вирішення поставлених проблем. Одним з можливих варіантів для коледжів, які перебувають в складі університетів, може бути залучення науково-педагогічних працівників базового закладу вищої освіти, реалізація програми підвищення кваліфікації.

Коледжі часто зосереджені на вузькій спеціалізації, а проектний менеджмент вважається більш загальною дисципліною, тому вона викладається в закладах вищої освіти. Проте, з означеного вище ця теза теж є спірною, оскільки більша направленість на практичне навчання спеціальності в закладах фахової передвищої освіти слугує перевагою для майбутніх фахових молодших бакалаврів.

Спільним для вищої та фахової передвищої освіти є інноваційний підхід до організації освітнього процесу з вивчення дисциплін із застосуванням проектних технологій, що базується на взаємодії певного колективу з навколишнім середовищем. Тобто викладачі і студенти є залученими в проект і навчаються на прикладі організації викладання дисципліни, набувають компетенцій з проектного менеджменту. Метод проектів сприяє розвитку самостійності здобувачів фахової передвищої та вищої освіти й передбачає використання різноманітних методів і засобів навчання, а також інтеграцію знань і навичок із різних галузей науки (Бахмат, 2024).

З огляду на зростаючу важливість проектного підходу в різних галузях, є підстави очікувати, що ця дисципліна може бути впроваджена в програми фахової передвищої освіти.

На наш погляд, дисципліну «Проектний менеджмент» для аграрних та інших спеціальностей, випускники яких

працюють в аграрному секторі економіки зокрема, варто запропонувати студентам як вибірку.

Вибіркові дисципліни у закладах фахової передвищої освіти України регламентуються кількома нормативними документами та внутрішніми положеннями закладів. Ось основні з них: Закон України «Про фахову передвищу освіту» - цей закон є основоположним документом, який визначає загальні засади організації освітнього процесу, включаючи вибіркові дисципліни. Стандарти фахової передвищої освіти, які встановлюють вимоги до освітньо-професійних програм, включаючи обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня фахової передвищої освіти. Положення про організацію освітнього процесу - кожен заклад фахової передвищої освіти розробляє власне положення, яке деталізує процедуру вибору дисциплін студентами. Освітньо-професійні програми, що визначають перелік обов'язкових та вибіркових компонентів. Навчальні плани, які відображають структуру освітньо-професійної програми та містять інформацію про вибіркові дисципліни.

Також зупинимось на основних принципах формування вибіркових дисциплін, які зазвичай включають: забезпечення права студентів на вибір навчальних дисциплін, створення індивідуальної освітньої траєкторії, відповідність вибіркових дисциплін вимогам ринку праці та інтересам студентів.

Проектний менеджмент як вибіркова дисципліна може бути присутній у навчальних планах аграрних коледжів, особливо на спеціальностях, пов'язаних з економікою та управлінням в аграрному секторі. Деякі аграрні заклади фахової передвищої освіти можуть включати елементи проектного менеджменту в інші дисципліни, наприклад, «Основи менеджменту в агробізнесі» або «Управління аграрними проектами».

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, для України, яка потерпає від збройної агресії росії актуальним є питання підготовки кадрів не тільки для воєнно-промислового комплексу, оборони держави, а й для ефективної роботи всієї економіки, особливо для повоєнної відбудови. Наявний дефіцит кадрів, зумовлений переходом частини працездатного населення в галузь забезпечення оборони країни, безпосередню участь в бойових діях, вимушеною еміграцією за кордон, внутрішнім переміщенням, характеризується, перш з все, потребою кваліфікованих співробітників, які опанували робітничі професії, а також управлінцями низової та середньої ланки. Саме таких готує система фахової передвищої освіти.

Випускники фахових коледжів окрім суто професійних знань, передбачених стандартами підготовки фахових молодших бакалаврів, мають набувати певних компетенцій, серед яких здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність працювати самостійно й у команді, налагоджувати комунікаційні зв'язки та міжособистісні взаємодії під час вирішення поставлених завдань, здатність до усвідомлення потреби в саморозвитку з метою набуття додаткових професійних компетентностей тощо. Ці компетенції можна набути, вивчаючи дисципліну «Проектний менеджмент».

Наявна практика, засвідчена аналізом освітньо-професійних програм низки фахових коледжів України, не передбачає вивчення дисципліни «Проектний менеджмент» у закладах фахової передвищої освіти, зокрема аграрного спрямування. Проте актуальність, соціальна потреба у набутті фаховими молодшими бакалаврами згаданих компетенцій може бути задоволена шляхом впровадження дисципліни «Проектний менеджмент» як вибіркової. Це потребує подальшого дослідження, розробки проекту робочої програми та практич-

ного впровадження її викладання у фаховому аграрному коледжі з подальшим аналізом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стратегічний план діяльності МОН до 2027 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/strategichnij-plan-diyalnosti-mon-do-2027-roku> (дата звернення: 25.06.2024).

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#n12> (дата звернення: 25.06.2024).

3. Kerzner, H. «Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling», 12-те видання, 2017.

4. Association for Project Management, «APM Body of Knowledge», 8-ме видання, 2023.

5. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. Управління проектами: підручник. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017

6. Березін О.В., Безпарточний М.Г. Управління проектами: навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2018.

7. Буреннікова Н. В., Лошак М. В. Проектний менеджмент: сутність проєктів, їх класифікація, етапи впровадження, Doctoral dissertation, ВНТУ, 2020.

8. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). – Forth Edition. – Project Management Insititute, USA, 2008.

9. Рябова З.В. Проектний менеджмент як технологія управління інноваційним розвитком навчального закладу. Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр., Вип. 16(29), 2016, С. 125–135.

10. Батенко Л.П. Формування компетенцій з проектного менеджменту у сфері маркетингової освіти. Формування ринкової економіки: зб. наук. пр., Вип. 30, 2013, С. 620–627.

11. Бахмат Н.В., Романяк М.Х. Сучасні тенденції викладання природничих дисциплін у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Академічні візії, (30), 2024.

REFERENCES:

1. Stratehichnyi plan diialnosti MON do 2027 roku. URL: <https://mon.gov.ua/ua/strategichnij-plan-diyalnosti-mon-do-2027-roku> (data zvernennia: 25.06.2024).

2. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#n12> (data zvernennia: 25.06.2024).

3. Kerzner, H. «Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling», 12-te vydannia, 2017.

4. Association for Project Management, «APM Body of Knowledge», 8-me vydannia, 2023.

5. Dovhan L.Ie., Mokhonko H.A., Malyk I.P. Upravlinnia proektamy: pidruchnyk. – K.: KPI im. Ihoria Sikorskoho, 2017

6. Berezin O.V., Bezpartochnyi M.H. Upravlinnia proektamy: navchalnyi posibnyk. – Sumy: Universytetska knyha, 2018.

7. Buriennikova N. V., Loshak M. V. Proektnyi menedzhment: sutnist proektiv, yikh klasyfikatsiia, etapy vprovadzhenia, Doctoral dissertation, VNTU, 2020.

8. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). – Forth Edition. – Project Management Insititute, USA, 2008.

9. Riabova Z.V. Proektnyi menedzhment yak tekhnolohiia upravlinnia innovatsiinym rozvytkom navchalnoho zakladu. Visnyk pislidyplomnoi osvity: zb. nauk. pr., Vyp. 16(29), 2016, S. 125–135.

10. Batenko L.P. Formuvannia kompetentsii z proektnoho menedzhmentu u sferi marketynhovoї

osvity. Formuvannia rynkovoï ekonomiky:
zb. nauk. pr., Vyp. 30, 2013, S. 620–627.
11. Bakhmat N.V., Romaniak M.Kh.
Suchasni tendentsii vykladannia

pryrodneykh dystsyplin u zakladakh
fakhovoï peredvyshchoï ta vyshchoï osvity.
Akademichni vizii, (30), 2024

**DISCIPLINE «PROJECT MANAGEMENT» AS AN ELECTIVE FOR FUTURE
PROFESSIONAL JUNIOR BACHELORS IN AGRICULTURAL SPECIALTIES**
Hanna BONDARENKO

Abstract. *The article analyzes modern definitions of "project management" given by Ukrainian and foreign scientists. Based on these, the characteristics of project activities are presented and motivation for studying and applying project activities is formed, particularly for students pursuing the educational degree of "Professional Junior Bachelor". It is noted that project management has stages of initiation, planning, execution, monitoring, and completion, and the motivations include satisfying the individual's need for free choice of activity, high interest of executors, focus on results and quality assurance of achieved goals, adherence to implementation deadlines, compliance with the project execution plan, use of only limited resources provided, customer satisfaction from high-quality implementation, and the opportunity for employee training. The competencies that a student of a professional pre-higher education institution in agriculture should acquire are studied, and those competencies that can be formed in the process of studying the discipline "Project Management" are identified. The educational and professional programs for training professional junior bachelors in the specialties "201 Agronomy", "073 Management", "208 Agroengineering" in the 2023-2024 academic year in a number of professional agricultural pre-higher education institutions were analyzed, and it was found that they lack the discipline "Project Management". The necessity of introducing the discipline "Project Management" into the educational process of training professional junior bachelors in agricultural specialties is substantiated, as an elective course, taking into account the basic principles of forming elective disciplines, which usually include ensuring students' right to choose educational disciplines, creating an individual educational trajectory, and the correspondence of elective disciplines to labor market requirements and student interests.*

Keywords: *project management, competency formation, professional junior bachelor, elective discipline*